

Streszczenie: Każdy człowiek, niezależnie od tego, czy jest w pełni sprawny, czy też nie, ma prawo do pracy zawodowej. Mimo to osoby z niepełnosprawnością, szczególnie te dotknięte nią w najcięższym stopniu, często są dyskryminowane na otwartym rynku pracy. Wydawać się może, że osoba z niepełnosprawnością nie będzie dobrze wykonywała swoich obowiązków, bo ma pewne dysfunkcje, ale nie jest to prawda. Osoby z niepełnosprawnością nie są gorsze od innych, a wręcz przeciwnie, są bardzo wartościowymi pracownikami. Aby ułatwić życie osobom z niepełnosprawnością, powstają zakłady pracy chronionej, czyli specjalnie dostosowane podmioty zatrudniające osoby z niepełnosprawnością. Niestety, zarówno liczba zakładów pracy chronionej, jak i zatrudnienie w nich z roku na rok maleją. Jest to poważny problem, ponieważ zakłady pracy chronionej często są jedynymi podmiotami zatrudniającymi osoby z niepełnosprawnością. Bez nich pozostaną one bezrobotne i uzależnione od świadczeń społecznych.

Słowa kluczowe: zakład pracy chronionej, zatrudnienie, osoby z niepełnosprawnością, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

1. Zakłady pracy chronionej w Polsce

Zakłady pracy chronionej to przedsiębiorstwa odpowiednio przystosowane do zatrudnienia osób niepełnosprawnych, przede wszystkim tych dotkniętych niepełnosprawnością w najcięższym stopniu. Ich głównym celem jest maksymalizacja zysków oraz aktywizacja zawodowa osób z niepełnosprawnościami, które nie poradziłyby sobie na otwartym rynku pracy (Stec, 2018, 387). Osoby te bardzo często są wykluczane na otwartym rynku pracy ze względu na swoje niepełnosprawności. Zjawisko to wyraźnie widać w krajach mniej zamożnych, gdzie zarówno wskaźnik PKB na mieszkańca, jak i wydatki na opiekę zdrowotną i zabezpieczenie społeczne są dość niskie (Braitwaite i Mont, 2009, s. 221). Każde przedsiębiorstwo, które spełni warunki określone w ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych, może uzyskać status zakładu pracy chronionej, który jest przyznawany przez odpowiedniego dla danego podmiotu wojewodę (tab. 1).

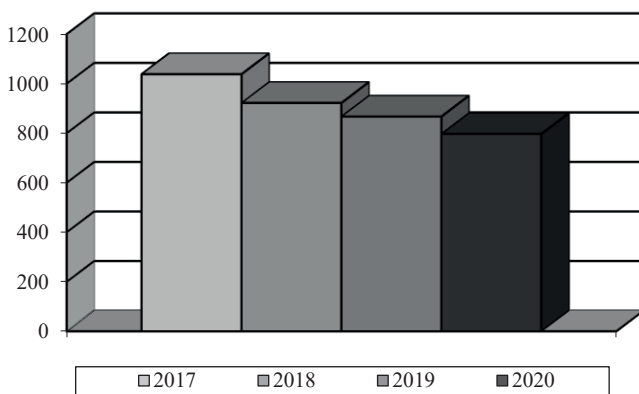
Podmiot, który uzyskał status zakładu pracy chronionej, zwolniony jest z podatków lokalnych (od nieruchomości, rolnego, leśnego), podatku od czynności cywilnoprawnych, części zaliczek na podatek dochodowy od osób fizycznych oraz opłat o charakterze sankcyjnym i opłat skarbowych. Środki uzyskane z tytułu zwolnień

Tabela 1. Wymogi stawiane przedsiębiorstwom chcącym uzyskać status zakładu pracy chronionej w Polsce

Podstawowe wymogi tworzenia zakładów pracy chronionej w Polsce
<ul style="list-style-type: none"> • Przedsiębiorstwo, aby uzyskać status zakładu pracy chronionej, musi prowadzić działalność gospodarczą przez minimum 12 miesięcy. • Przedsiębiorstwo musi zatrudniać minimum 25 pracowników w przeliczeniu na pełne etaty. • Wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych w przedsiębiorstwie przed co najmniej 6 miesięcy musi wynosić: <ul style="list-style-type: none"> – minimum 50,00%, w tym 20,00% wszystkich pracowników muszą stanowić osoby niepełnosprawne o znacznym i umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, – co najmniej 30,00%, gdy zatrudniane są osoby psychicznie chore, niewidome i upośledzone umysłowo zaliczane do znacznego i umiarkowanego stopnia niepełnosprawności. • Posiadane i użytkowane pomieszczenia i obiekty muszą być dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych w zakresie stanowisk pracy, pomieszczeń higieniczno-sanitarnych i ciągów komunikacyjnych, a także odpowiadać przepisom i zasadom bezpieczeństwa i higieny pracy. • Przedsiębiorstwo musi zapewnić dostęp do poradnictwa, usług rehabilitacyjnych, jak również do różnej i specjalistycznej opieki medycznej.

Źródło: opracowanie własne na podstawie (Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r.).

zakład pracy chronionej przekazuje w 90,00% na Zakładowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (ZFRON), a pozostałą część (10,00%) na Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON). Zakład pracy chronionej zobowiązany jest utworzyć ZFRON, a gromadzone na nim środki przekazywać wyłącznie na rehabilitację zatrudnianych pracowników z niepełnosprawnością (Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997). Na rysunku 1 przedstawiono liczbę funkcjonujących zakładów pracy chronionej w Polsce w latach 2017-2020.

Rys. 1. Liczba zakładów pracy chronionej w Polsce w latach 2017-2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie (Biuro Pełnomocnika..., b.d.a).

Przeprowadzona analiza danych wyraźnie wskazuje, że w latach 2017-2020 liczba zakładów pracy chronionej malała – ubyłoby 241 placówek, tj. nastąpił spadek ich liczby o 23,22%. Najwięcej zakładów pracy chronionej, tj. 1038 placówek, prowadziło swoją działalność w 2017 roku. Natomiast najmniej – tj. 797 placówek – było ich w roku 2020. Spadek liczby zakładów pracy chronionej spowodowany jest zbyt niskim wsparciem finansowym tych placówek ze strony Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych oraz stopniowym ograniczeniem preferencji podatkowych, które można zaobserwować od 2000 roku (Politaj, 2016). To powoduje, że przedsiębiorcy nie chcą uzyskiwać i utrzymywać statusu zakładu pracy chronionej, ponieważ wiążą się z tym wysokie koszty utrzymania.

2. Pomoc finansowa realizowana z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

2.1. Dofinansowanie do wynagrodzeń osób z niepełnosprawnością

Przedsiębiorstwa mające status zakładu pracy chronionej mogą ubiegać się o dofinansowanie do wynagrodzeń zatrudnianych osób niepełnosprawnych z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Kwoty miesięcznych dofinansowań zależne są od stopnia niepełnosprawności osoby zatrudnianej (tab. 2).

Tabela 2. Kwoty dofinansowań z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w latach 2017-2020 w Polsce (w złotych)

Stopień niepełnosprawności \ Rok	Rok				
	2017	2018	2019	2020 (od stycznia do marca)	2020 (od kwietnia do grudnia)
Znaczny	1800	1800	1800	1800	1950
Umiarkowany	1125	1125	1125	1125	1200
Lekki	450	450	450	450	450
Znaczny ze schorzeniami	2400	2400	2400	2400	3150
Umiarkowany ze schorzeniami	1725	1725	1725	1725	2100
Lekki ze schorzeniami	1050	1050	1050	1050	1050

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (b.d.) i Biura Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych (b.d.c).

Najwyższe kwoty dofinansowań do wynagrodzeń realizowanych z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w latach 2017-2020 przypadają dla pracownika o znacznym i umiarkowanym stopniu niepełnosprawności oraz z orzeczonymi specjalnymi schorzeniami. Od stycznia 2017 roku do marca

2020 roku kwoty dofinansowań do wynagrodzeń zatrudnianego pracownika z niepełnosprawnością w zależności od stopnia niepełnosprawności były takie same. Natomiast od kwietnia 2020 roku kwoty dofinansowań wzrosły przy znacznym i umiarkowanym stopniu niepełnosprawności oraz w przypadku osób ze specjalnymi schorzeniami. Wzrost dofinansowań do wynagrodzenia zatrudnionego pracownika z niepełnosprawnością od kwietnia 2020 roku był spowodowany wybuchem pandemii COVID-19. Wyższe dofinansowanie z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych miało pomóc pracodawcy utrzymać miejsce pracy w tym trudnym okresie (Odpowiedź Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej na apel organizacji pracodawców osób z niepełnosprawnością). Z przeprowadzonej analizy danych zawartych w tab. 2 wynika, że znacznie mniej opłacalne dla pracodawcy jest zatrudnianie osób o lekkim stopniu niepełnosprawności, ponieważ kwota dofinansowań w analizowanym okresie była najniższa i nie uległa wzrostowi jak pozostałe kwoty dofinansowań w kwietniu 2020 roku.

2.2. Refundacja dodatkowych kosztów poniesionych przez pracodawcę

Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych udziela przedsiębiorstwom prowadzącym zakłady pracy chronionej dofinansowań do dodatkowych kosztów ponoszonych w wyniku zatrudnienia osób z niepełnosprawnością. Podmiot, aby otrzymać refundację dodatkowych kosztów, musi mieć wskaźnik zatrudnienia osób z niepełnosprawnością na poziomie co najmniej 50,00%, refundacji zaś podlega tylko kwota związana z dodatkowymi kosztami, jakie musi ponieść przedsiębiorca zatrudniając osoby z niepełnosprawnością. Podmiot może otrzymać refundację na:

- dodatkowe koszty budowy lub przebudowy związane z modernizacją obiektów i pomieszczeń zakładu;
- dodatkowe koszty transportowe związane z:
 - dowozem osób z niepełnosprawnością do pracy i z pracy,
 - zakupem obowiązkowego ubezpieczenia i kosztami eksploatacji środka transportu dostosowanego do przewozu osób z niepełnosprawnością;
- dodatkowe koszty administracyjne:
 - związane z zatrudnieniem osób zajmujących się realizacją uprawnień zatrudnianych osób z niepełnosprawnością oraz pracodawców, a także wykonywaniem obowiązków sprawozdawczych pracodawcy związanych z zatrudnieniem osób z niepełnosprawnością¹.

¹ Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, *Refundacja dodatkowych kosztów poniesionych przez pracodawcę prowadzącego zakład pracy chronionej*, <https://www.pfron.org.pl/o-funduszu/programy-i-zadania-pfron/zadania-ustawowe/refundacja-dodatkowych-kosztow-poniesionych-przez-pracodawce-prowadzacego-zaklad-pracy-chronionej/> (dostęp: 28 grudnia 2021).

2.3. Dofinansowanie do kredytów

Przedsiębiorstwa prowadzące zakład pracy chronionej mogą ubiegać się o dofinansowanie do zaciąganych kredytów bankowych, jeśli środki te przeznaczą na rehabilitację zawodową i społeczną zatrudnianych pracowników z niepełnosprawnością. Dofinansowanie to można otrzymać zarówno na odsetki od kredytów zaciąganych w latach poprzednich, które nie zostały jeszcze spłacone, jak i na odsetki kredytów zaciąganych w roku, w którym pracodawca złożył wniosek o dofinansowanie. Wartość dofinansowania do kredytów realizowanego z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych wynosi do 50,00% oprocentowania kredytu. Może ono być udzielone na 12 miesięcy, jednak na nie dłużej niż do końca roku kalendarzowego, w którym złożono wniosek o dofinansowanie. Aby przedsiębiorca mógł otrzymać dofinansowanie do oprocentowania zaciąganego kredytu, musi złożyć wniosek wraz z wymaganymi dokumentami do Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych i spełnić określone warunki. Dofinansowanie do oprocentowania zaciągniętego kredytu realizowane z PFRON nie może zostać udzielone na:

- kredyt, który został spłacony przed datą złożenia wniosku,
- kredyt zabezpieczony lokatą,
- kredyt na zakup nieruchomości, która nie będzie przeznaczona na zakład pracy chronionej,
- kredyt na zakup samochodów osobowych,
- kredyt na wydatki lub inicjatywy, które będą w części pokrywane ze środków publicznych,
- kredyt na zakup lokali i pomieszczeń, które będą wynajmowane w celu osiągnięcia korzyści finansowych².

3. Struktura zatrudnienia w zakładach pracy chronionej

Zakłady pracy chronionej często są jedynymi miejscami zatrudniającymi osoby z niepełnosprawnością. W podmiotach tych nie występuje konkurencja jak na otwartym rynku pracy. Osoby z niepełnosprawnością mogą znaleźć zatrudnienie w tych podmiotach niezależnie od stopnia niepełnosprawności (Kozła, 2013). W tabeli 3 została przedstawiona struktura zatrudnienia osób niepełnosprawnych w zakładach pracy chronionej.

Wskaźnik zatrudnienia osób z niepełnosprawnością w zakładach pracy chronionej w latach 2017-2020 utrzymywał się na podobnym poziomie – wynosił około 77,00%. Natomiast analiza danych zebranych w tab. 3 wyraźnie wskazuje, że maleje zarówno liczba zatrudnianych pracowników ogółem, jak i liczba zatrudnianych

² Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, *Dofinansowanie do kredytów*, <https://www.pfron.org.pl/pracodawcy/dofinansowanie-kredytow/dofinansowanie-kredytow-informacje/> (dostęp: 28 grudnia 2021).

Tabela 3. Struktura zatrudnienia osób z niepełnosprawnością w zakładach pracy chronionej w latach 2017-2020 w Polsce

Wyszczególnienie \ Rok	2017	2018	2019	2020
Liczba zatrudnionych ogółem (w osobach)	166 248	145 876	138 483	128 988
Liczba zatrudnionych osób z niepełnosprawnością (w osobach)	129 195	113 766	107 903	100 079
Wskaźnik zatrudnienia osób z niepełnosprawnością	77,71%	77,99%	77,92%	77,59%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Biura Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych (b.d.a).

pracowników z niepełnosprawnością. Liczba zatrudnionych osób z niepełnosprawnością w badanym okresie zmalała o 29 116 osób, tj. 22,54%. Największą liczbę osób z niepełnosprawnością zatrudnianych w zakładach pracy chronionej odnotowano w 2017 roku – wynosiła ona 129 195 osób, natomiast najmniej pracowników dotkniętych niepełnosprawnością zakłady pracy chronionej zatrudniały w 2020 roku 100 079 osób. Zmiany w zatrudnieniu osób z niepełnosprawnością w zakładach pracy chronionej należy odczytać negatywnie. Coraz mniejsza liczba osób dotkniętych niepełnosprawnością jest zatrudniana w zakładach pracy chronionej, a przecież są one tworzone specjalnie dla nich. Podmioty na otwartym rynku pracy nie chcą zatrudniać osób o znacznym stopniu niepełnosprawności, ponieważ wiążą się z tym wyższe koszty pracy, a ponadto uważają, że osoby z niepełnosprawnością zwłaszcza te w najcięższym stopniu są mniej produktywnymi pracownikami, co nie jest prawdą. Często to właśnie osoby z niepełnosprawnością przykładają większą wagę do swojej pracy niż osoby pełnosprawne, ponieważ trudniej im znaleźć zatrudnienie na otwartym rynku pracy. Dlatego dbają o to, by nie spóźnić się do pracy, a jakość wykonywanych przez nich obowiązków była na najwyższym poziomie. Tak więc zakłady pracy chronionej są jedyną szansą dla osób o znacznym stopniu niepełnosprawności i jeśli nie znajdą w nich zatrudnienia, zostaną całkowicie wykluczeni z rynku pracy. W tabeli 4 przedstawiono zatrudnienie osób z niepełnosprawnością według stopnia niepełnosprawności w zakładach pracy chronionej.

Z analizy danych zebranych w tab. 4 wynika, że zatrudnienie osób ze wszystkimi stopniami niepełnosprawności i ze specjalnymi schorzeniami w zakładach pracy chronionej w latach 2017-2020 malało. Liczba zatrudnianych osób dotkniętych niepełnosprawnością w znacznym stopniu w badanym okresie zmalała o 861 osób, tj. 13,84%. Najwięcej osób z niepełnosprawnością zatrudnianych w zakładach pracy chronionej w latach 2017-2020 było z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności. Liczba zatrudnionych osób z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności w badanym okresie zmalała o 14 474 osoby, tj. 23,94%. Przedsiębiorstwa te zatrudniały

Tabela 4. Zatrudnienie osób z niepełnosprawnością według stopnia niepełnosprawności w zakładach pracy chronionej w latach 2017-2020 w Polsce

Wyszczególnienie	Rok			
	2017*	2018**	2019***	2020****
Liczba zatrudnionych osób z niepełnosprawnością w stopniu znacznym	6 219	5 961	5 828	5 358
Liczba zatrudnionych osób z niepełnosprawnością w stopniu znacznym ze szczególnymi schorzeniami	1 103	1 051	1 057	1 019
Liczba zatrudnionych osób z niepełnosprawnością w stopniu znacznym – niewidomych	2 574	2 523	2 447	2 215
Liczba zatrudnionych osób z niepełnosprawnością w stopniu umiarkowanym	60 464	53 872	50 801	45 990
Liczba zatrudnionych osób z niepełnosprawnością w stopniu umiarkowanym ze szczególnymi schorzeniami	23 862	20 401	20 032	19 442
Liczba zatrudnionych osób z niepełnosprawnością w stopniu umiarkowanym – niewidomych	6 152	5 526	5 164	4 798
Liczba zatrudnionych osób z niepełnosprawnością w stopniu lekkim	21 786	18 834	17 152	15 986
Liczba zatrudnionych osób z niepełnosprawnością w stopniu lekkim ze szczególnymi schorzeniami	6 481	5 053	4 914	4 809
Liczba zatrudnionych osób z niepełnosprawnością w stopniu lekkim – niewidomych	553	519	493	420

* Bez 8 zakładów pracy chronionej, które nie wywiązały się z obowiązku sprawozdawczego.

** Bez 1 zakładu pracy chronionej, który nie wywiązał się z obowiązku sprawozdawczego.

*** Bez 7 zakładów pracy chronionej, które nie wywiązały się z obowiązku sprawozdawczego.

**** Bez 3 zakładów pracy chronionej, które nie wywiązały się z obowiązku sprawozdawczego.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Biura Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych (b.d.a).

najmniej pracowników niewidomych o lekkim stopniu niepełnosprawności. Liczba zatrudnianych osób niewidomych o lekkim stopniu niepełnosprawności w badanym okresie zmalała o 133 osoby, tj. 24,05%. Dofinansowania realizowane z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych nie wpływają na poprawę zatrudnienia i liczbę zakładów pracy chronionej. Być może ich wzrost zachęciłby podmioty do ubiegania się o uzyskanie statusu zakładu pracy chronionej i wpłynęłyby na poprawę zatrudnienia osób z niepełnosprawnością w tych podmiotach. Obecnie dofinansowanie do zatrudnienia niepełnosprawnego pracownika w zakładach pracy chronionej, jak i na otwartym rynku pracy jest identyczne. To powoduje, że przedsiębiorcy nie chcą utrzymywać statusu zakładu pracy chronionej, z czym wiąże się wysokie koszty, ponieważ oferuje się im takie same korzyści jak pracodawcom na otwartym rynku pracy. W tabeli 5 przedstawiono liczbę zatrudnianych osób z nie-

pełnosprawnością i liczbę pracodawców zgłoszonych do systemu Obsługi Dofinansowań i Refundacji PFRON na otwartym rynku pracy.

Tabela 5. Zatrudnienie osób z niepełnosprawnością na otwartym rynku pracy w latach 2017-2020 w Polsce

Wyszczególnienie \ Rok	2017	2018	2019	2020
Liczba podmiotów	29 337	30 388	31 664	31 680
Liczba zatrudnionych osób z niepełnosprawnością	138 479	145 331	145 828	140 767

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Biura Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych (b.d.b).

Z analizy danych zawartych w tab. 5 wynika, że rośnie liczba pracodawców i osób z niepełnosprawnością zatrudnionych na otwartym rynku pracy. W latach 2017-2020 liczba podmiotów zatrudniających osoby dotknięte niepełnosprawnością wzrosła o 2343, tj. 7,99%. Wzrost ten należy odczytać pozytywnie, oznacza on bowiem, że więcej pracodawców jest zainteresowanych zatrudnieniem osób z niepełnosprawnościami i osoby te mają większe szanse na zależenie zatrudnienia na otwartym rynku pracy. Liczba zatrudnianych osób z niepełnosprawnością w badanym okresie wzrosła o 2288 osoby, tj. o 1,65%. Wyraźnie widać, że wzrosty liczby zatrudnianych osób z niepełnosprawnością na otwartym rynku pracy nie odpowiadają spadkom zatrudnienia osób z niepełnosprawnością w zakładach pracy chronionej.

Literatura

- Biuro Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych. (b.d.a). *Dane dotyczące zakładów pracy chronionej*. Pobrane 28 grudnia 2021 z <https://niepelnosprawni.gov.pl/p,84,dane-dotyczace-zakladow-pracy-chronionej>
- Biuro Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych. (b.d.b). *Dane pochodzące z Systemu Obsługi Dofinansowania i Refundacji (SODiR) PFRON*. Pobrane 28 grudnia 2021 z <https://niepelnosprawni.gov.pl/p,83,sodir-pfron>
- Biuro Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych. (b.d.c). *Dofinansowanie do wynagrodzeń osób niepełnosprawnych*. Pobrane 28 grudnia 2021 z <https://niepelnosprawni.gov.pl/art,17,dofinansowanie-do-wynagrodzen-osob-niepelnosprawnych>
- Braitwaite, J. i Mont, D. (2009). Disability and poverty: a survey of the World Bank poverty assessments and implications. *ALTER European Journal of Disability Research*, (3).
- Koza, A. (2013). Zakłady pracy chronionej jako główni pracodawcy osób niepełnosprawnych. *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego*, (752).
- Odpowiedź Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej na apel organizacji pracodawców osób niepełnosprawnych. Pobrane 28 grudnia 2021 z <https://bip.brpo.gov.pl/sites/default/files/Odpowied%C5%BA%20MRPiPS%2C%2017.04.2020.pdf>

- Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. (b.d.). *Dofinansowanie do kredytów*. Pobrane 28 grudnia 2021 z <https://www.pfron.org.pl/pracodawcy/dofinansowanie-kredytow/dofinansowanie-kredytow-informacje/>
- Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. (b.d.). *Refundacja dodatkowych kosztów poniesionych przez pracodawcę prowadzącego zakład pracy chronionej*. Pobrane 28 grudnia 2021 z <https://www.pfron.org.pl/o-funduszu/programy-i-zadania-pfron/zadania-ustawowe/refundacja-dodatkowych-kosztow-poniesionych-przez-pracodawce-prowadzacego-zaklad-pracy-chronionej/>
- Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. (b.d.). *Zestawienie kwot dofinansowania do wynagrodzeń zatrudnionych osób niepełnosprawnych od stycznia 2009 do marca 2020*. Pobrane 28 grudnia 2021 z https://www.pfron.org.pl/fileadmin/SODiR/rok_2020/Zestawienie_kwot_dofinansowania_do_wynagrodzen_zatrudnionych_osob_niepelnosprawnych_w_latach_2009.pdf?utm_campaign=pfron&utm_source=df&utm_medium=download
- Politaj, A. (2016). Zakłady aktywności zawodowej oraz zakłady pracy chronionej jako pracodawcy osób niepełnosprawnych w Polsce. *Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu*, (450).
- Stec, M. (2018). Pozapłacowe składniki wynagrodzenia jako determinanty motywowania osób niepełnosprawnych zatrudnionych w zakładach pracy chronionej. *Konińskie Studia Społeczno-Ekonomiczne*, 4(4).
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 1997 r. Nr 123, poz. 766 ze zm.)

EMPLOYMENT OF PEOPLE WITH DISABILITIES IN SUPPORTED EMPLOYMENT ENTERPRISES

Abstract: Everyone, regardless of whether they are non-disabled or disabled, has the right to follow a professional career. Nevertheless, disabled people, especially those with severe disabilities, are often discriminated against in the open labour market. There is a general belief that disabled people can't perform their duties well because of some dysfunctions, which is obviously wrong. People with disabilities aren't worse than others. On the contrary, they are valuable employees. To make life easier for disabled people, supported employment enterprises are established – organisations employ people with disabilities. Unfortunately, the number of supported employment enterprises, as well as the level of employment of disabled people there, is decreasing year by year. It is a serious problem since supported employment enterprises are often the only organizations employing people with disabilities. Without them, people with disabilities will remain unemployed and dependent on social benefits.

Keywords: supported employment enterprise, employment, disabled people, State Fund for Rehabilitation of Disabled People.